

The economics of accounting regulation : effects of Dutch accounting regulation for public accountants and firms

Citation for published version (APA):

Maijor, S. J. (1991). *The economics of accounting regulation : effects of Dutch accounting regulation for public accountants and firms*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Maastricht University. <https://doi.org/10.26481/dis.19910517sm>

Document status and date:

Published: 01/01/1991

DOI:

[10.26481/dis.19910517sm](https://doi.org/10.26481/dis.19910517sm)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Nederlandse Samenvatting (Summary in Dutch)

Een omvangrijk stelsel van regels is bepalend voor de huidige praktijk op het gebied van de externe verslaggeving. Diverse kenmerken van de externe verslaggevingspraktijk worden beïnvloed door regelgeving, waaronder de hoeveelheid en wijze van presentatie van gegevens, welke ondernemingen dienen te publiceren en de frequentie van publikatie. De krachtige invloed van regelgeving op de praktijk van de externe verslaggeving geldt voor Nederland pas sinds twintig jaar. Tot 1971 was de regelgeving beperkt maar sinds het begin van de zeventiger jaren is er, mede door de harmonisatiepogingen op EG niveau, een aanzienlijk aantal wijzigingen geweest en is de praktijk van de externe verslaggeving meer en meer aan regels gebonden.

Het huidige complexe stelsel van regels is slechts één van de vele mogelijkheden van regelgeving op het gebied van de externe verslaggeving. De keuzemogelijkheden met betrekking tot de specificatie van de regelgeving zijn buitengewoon talrijk. Dit impliceert een keuzeprobleem. Welke regelgeving is de "beste" of "beter"? In Nederland hebben zowel regelgevers als onderzoekers hun twijfels geuit over de wenselijkheid van de huidige regelgeving. Deze twijfels geven tevens aanleiding tot een meer fundamentele vraag, namelijk: waarom wordt de huidige regelgeving gehandhaafd terwijl haar voordelen onduidelijk zijn?

De volgende twee problemen staan centraal in de onderhavige studie: (1) Hoe kan de bestaande regelgeving op het gebied van de externe verslaggeving worden verklaard? en (2) Hoe kan de wenselijkheid van regelgeving op het gebied van de externe verslaggeving beoordeeld worden? Voor de analyse van de beide problemen is gekozen voor een economische invalshoek. Een belangrijk kenmerk van deze benadering is dat financiële informatie wordt beschouwd als een economisch goed. Hierdoor kan gebruik worden gemaakt van het economische instrumentarium dat al eerder is ontwikkeld en toegepast voor economische analyses van andere markten.

Na de inleiding staat in hoofdstuk twee de economische analyse van de wenselijkheid van regelgeving voor de externe verslaggeving centraal. Zowel de analyse van efficiëntie-effecten als verdelingseffecten van regelgeving komen aan de orde. Een overzicht wordt gegeven van studies die getracht hebben de efficiëntie van de regelgeving te bepalen door het meten van kosten en baten. Geconcludeerd zal worden dat een empirische analyse van de integrale kosten en baten van regelgeving op het gebied van de externe berichtgeving niet mogelijk is. Wel kan een bijdrage worden geleverd door empirisch onderzoek te doen naar de partiële economische effecten van regelgeving. Tevens worden in het hoofdstuk de resultaten gegeven van een empirisch onderzoek naar de vraag of, en zo ja welke specifieke economie-

sche effecten de Nederlandse regelgevers met de wetgeving op het gebied van de externe verslaggeving hebben beoogt.

In hoofdstuk drie komen economische verklaringen voor het bestaan van regelgeving aan de orde. Grofweg kunnen de gangbare verklaringen in de literatuur voor het bestaan van de regelgeving in een tweetal groepen worden gesplitst. De eerste groep van verklaringen veronderstelt dat regelgevers streven naar een efficiënte economie en dat de markt voor financiële informatie met regelgeving "beter" werkt dan zonder regelgeving. In het hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van het uitgebreide debat over de efficiëntie van de regelgeving. De tweede groep van verklaringen is gebaseerd op een economische analyse van het politieke proces dat tot de regelgeving leidt. De veronderstelling daarbij is dat regelgeving het resultaat is van een proces waarbij pressiegroepen, handelend op basis van hun eigenbelang, voordelen trachten te behalen door middel van lobbyactiviteiten. Een overzicht wordt gegeven van het empirisch onderzoek dat relevant is voor deze verklaring van regelgeving op het gebied van de externe berichtgeving. Geconcludeerd zal worden dat empirisch onderzoek naar de effecten van de Nederlandse regelgeving kan bijdragen aan het geven van verklaringen voor haar bestaan.

In de hoofdstukken vier en vijf worden de resultaten gegeven van twee empirische studies naar de effecten van een tweetal wetten op het gebied van de externe verslaggeving voor: (1) Registeraccountants in het openbaar beroep en (2) ondernemingen. De twee wetten zijn de Wet op de Jaarrekening van Ondernemingen van 1970 en Titel 8 welke is ingevoerd in 1983.

In hoofdstuk vier worden de resultaten gepresenteerd van het onderzoek naar de effecten van de twee wetten voor Registeraccountants in het openbaar beroep. Verwacht kan worden dat beide wetten hebben geleid tot een grotere vraag naar accountantsdiensten. De twee variabelen die in de studie gebruikt zijn om de omvang van de markt te meten, het aantal gepubliceerde en gecontroleerde jaarverslagen en het aantal werknemers in het openbaar beroep, bevestigen dat deze groei heeft plaatsgevonden. De economische effecten van deze groei voor accountants in het openbaar beroep is afhankelijk van een eventuele aanpassing aan de aanbodzijde. De resultaten voor de aanbodzijde zijn verschillend voor accountants in dienst van een accountantsfirma en accountants die partner zijn van een accountantsfirma. De grootte van de eerste groep heeft zich aangepast aan de groei van de markt terwijl er voor de laatste groep geen sprake is van een aanpassing.

In hoofdstuk vijf worden de resultaten gepresenteerd van het onderzoek naar de effecten van de regelgeving voor ondernemingen. De twee wetten hebben het aantal ondernemingen en rechtsvormen dat publikatieplichtig is sterk vergroot. Ondernemingen die voorheen een grote mate van vrijheid hadden wat betreft de publikatie van financiële informatie, werden gecon-

fronteerd met een grote hoeveelheid detailregels. Verwacht kan worden dat de twee wetten de keuze van rechtsvorm door ondernemingen hebben beïnvloed. De gegevens die in de studie worden gebruikt zijn het aantal ondernemingen in de diverse categorieën rechtsvormen en het aantal ondernemingen die hun rechtsvorm hebben gewijzigd. De resultaten van de studie wijzen erop dat beide wetten de keuze van rechtsvorm door ondernemingen hebben gewijzigd. Echter, in het geval van 1970 was het effect veel sterker dan in 1983. Dit verschil kan worden verklaard door de hogere directe en indirecte kosten van een wijziging van de rechtsvorm in 1983 in vergelijking met 1970.

Hoofdstuk zes sluit af met een overzicht van de analytische en empirische bevindingen waarbij tevens de sterke en zwakke kanten van het onderzoek aan bod komen. Tenslotte worden er suggesties gedaan voor verder onderzoek en voor de regelgeving op het gebied van de externe verslaggeving.